

DE MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING,
VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR
MANAGEMENT

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Het uitvoeren van de Europese procedure voor de aanwijzing van “Culturele Hoofdstad van Europa 2030” in België

Samenvatting

De Europese Hoofdstad van Cultuur (afgekort: ECOC) is een actie van de Europese Unie. In 2030 draagt een Belgische stad de titel, samen met een Cypriotische stad en een stad uit een (potentiële) kandidaat-lidstaat. In België waren al eerder Antwerpen (1993), Brussel (2000), Brugge (2002) en Bergen (2015) drager van deze titel.

België is als lidstaat van de EU belast met het organiseren van de competitie tussen zijn steden om de titel te mogen dragen. Voor de operationele uitvoering van de procedures worden de lidstaten verzocht een zgn. ‘Managing Authority’ aan te wijzen en het model ervan te bepalen.

De organisatie van ECOC 2030 valt onder de bevoegdheid Cultuur van de drie Gemeenschappen. Daarom nemen de drie Gemeenschappen samen het initiatief tot het organiseren en communiceren van deze competitie. Zij doen dit volgens de [richtlijnen van de Europese Commissie](#).

De uitgangspunten voor de governance en intra-Belgische samenwerking voor de uitvoering van de ECOC-procedure worden beschreven in een nota aan het Overlegcomité (in bijlage 1). De samenwerking tussen de drie bevoegde administraties wordt verder uitgewerkt in een samenwerkingsprotocol (in bijlage 2), waarbij bepaald wordt dat het Departement Cultuur, Jeugd en Media het secretariaat voor de Managing Authority zal verzorgen. De bijlagen maken integraal deel uit van dit dossier.

Met deze mededeling informeer ik de Vlaamse Regering over de werkwijze voor het organiseren van de ECOC-competitie in 2030 in onze lidstaat.

1. CONTEXT

Europese regelgeving

De 'Culturele Hoofdsteden van Europa' (European Capitals of Culture, hierna ECOC genoemd) zijn een initiatief van de Europese Unie (EU) dat valt onder besluit 2229/2020/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 december 2020 tot wijziging van besluit nr. 445/2014/EU tot vaststelling van een actie van de Unie voor het evenement "Culturele hoofdsteden van Europa" voor de periode 2020 tot 2033.

De algemene doelstellingen van deze actie zijn:

- de diversiteit van culturen in Europa beschermen en bevorderen en hun gemeenschappelijke kenmerken voor het voetlicht brengen, alsook het gevoel van verbondenheid met een gemeenschappelijke culturele ruimte bij de burgers versterken;
- de bijdrage van cultuur aan de langetermijnontwikkeling van steden stimuleren overeenkomstig hun respectieve strategieën en prioriteiten.

ECOC is bij uitstek een beleidsmaatregel die maatschappelijke impact wil genereren. Afhankelijk van de stad en het culturele project kunnen er effecten zijn op het gebied van:

- meer samenwerking en netwerking tussen culturele aanbieders,
- een verhoogde capaciteit en ambitie binnen de culturele sector,
- een positiever imago en een stijging in de internationale ranking als culturele of toeristische bestemming,
- rendement op gedane investeringen (bv. toerisme),
- een grotere participatie aan cultuur en,
- een sterkere samenwerking tussen cultuur en andere beleidsdomeinen.

Europese richtlijnen voor de organisatie van de competitie

De organisatie van de competitie verloopt volgens de Europese richtlijnen. In de loop van 2014 werden de richtlijnen omtrent de doelstellingen en het organiseren van de competitie gewijzigd.

Wijzigingen ten opzichte van de vorige formule zijn:

- De verwachting dat de competitieformule tussen de kandidaat-steden wordt gerespecteerd, zowel in de fase van de preselectie als van de eindselectie.
- In plaats van de gemengde jury (nl. 50% EU - 50% lidstaat), stelt de EU nu een 'vaste' jury samen van tien deskundigen. De vaste jury beoordeelt kandidaturen over meerdere jaren. Lidstaten mogen daarnaast tot max. 2 juryleden uit de lidstaat aanwijzen.
- De plannen van de kandidaat-steden dienen aan een groter aantal inhoudelijke en formele criteria te voldoen. De twee 'oude' criteria rond Europese dimensie en het betrekken van de steden en de burgers werden uitgebreid naar zes criteria. Waar in het verleden werd ingezet op grote events en infrastructuurwerken, gaat het nu meer om een solide rode draad voor wat betreft de thematische en artistieke invulling van het programma, waarbij een langetermijneffect wordt beoogd. Daarnaast is de betrokkenheid van de omwonenden voor, tijdens en na het programma een expliciet criterium geworden mét daarbij expliciete aandacht voor kwetsbare groepen en onderwijs.
- De capaciteit om een ECOC op te zetten, qua budget, qua governance, qua marketing en bezetting én het genereren van een breed draagvlak worden eveneens getoetst.
- Om de drie jaar zijn er drie Europese Culturele Hoofdsteden in plaats van twee. De derde hoofdstad komt uit een kandidaat-lidstaat of potentiële kandidaat-lidstaat. Ook in 2030 zal dit het geval zijn. Die competitie wordt gemanaged door de Europese Commissie zelf.

Opdracht lidstaat

Van de lidstaat wordt verwacht dat deze de competitie tussen de steden organiseert volgens de Europese richtlijnen en dat de lidstaat de competitie op verschillende manieren ondersteunt. De Europese Commissie vraagt een duidelijk engagement van de lidstaat over:

- Een financiële toezegging aan de kandidaat-steden. Deze toezegging is vanuit de Europese commissie idealiter dezelfde voor alle kandidaat-steden ("level playing field"), al kan de bijdrage na de toewijzing van de titel eventueel worden verhoogd. In het geval van België dient dit op het regeeringsniveau van de gemeenschappen te worden afgestemd.
- De maximale steun door de betrokken ministers van Cultuur aan de competitie en het selectieproces. Zo is de aanwezigheid van de minister(s) aanbevolen tijdens de persconferentie na de preselectie en wordt verwacht dat de minister(s) aanwezig is/zijn tijdens de persconferentie na de selectievergadering, waar bekend wordt gemaakt welke stad de titel mag dragen.
- De bekrachtiging van de beslissing van het onafhankelijke expertpanel en formeel goedkeuren van deze beslissing.

ECOC 2030 in België

In 2030 mag een Belgische stad zich Europese Hoofdstad van Cultuur noemen, samen met een Cypriotische stad en een stad uit een (potentiële) kandidaat-lidstaat. In België waren eerder al Antwerpen (1993), Brussel (2000), Brugge (2002) en laatst Bergen (2015) drager van deze titel.

België is als lidstaat van de Europese Unie belast met de organisatie en het goede verloop van de competitie tussen de steden om de titel te mogen dragen. De organisatie van ECOC 2030 valt onder de uitsluitende bevoegdheid Cultuur van de Gemeenschappen. Het is dus aan de Vlaamse, Franse en Duitstalige Gemeenschap om het gezamenlijke initiatief te nemen voor agendering op het Overlegcomité en de procedure te organiseren.

Op de **IMC Cultuur van 24 april 2023** werd het volgende beslist:

- *De leden van de IMC Cultuur nemen akte van het door de ministers van Cultuur voorgestelde governancemodel en van de verstrekte informatie.*
- *Op basis van deze nota zullen de administraties Cultuur van de drie Gemeenschappen de juridische en financiële controle voorbereiden en voorleggen:*
  - 1. een ontwerpnota aan het Overlegcomité met de uitgangspunten voor de governance en intra-belgische samenwerking voor de uitvoering van de ECOC-procedure;*
  - 2. een protocol tussen het Departement Jeugd, Cultuur en Media, de Algemene Administratie voor Cultuur en het Fachbereich Kultur und Jugend, waarin de voorwaarden voor samenwerking tussen de Gemeenschappen in dit kader worden vastgelegd. Dit protocol zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de drie ministers van Cultuur.*

Beleidsveld en beleidsdoelstelling

ECOC werd opgenomen in de Beleidsnota Cultuur 2019-2024, onder het luik Internationaal en Interregionaal cultuurbeleid, en in het strategisch kader voor het Internationaal Cultuurbeleid 2021-2025.

2. DE VOORLIGGENDE PROCEDURE

De organisatie van de intra-Belgische samenwerking

De intra-Belgische samenwerking voor ECOC 2030 zal er als volgt uitzien:

- De drie administraties van de drie Gemeenschappen nemen samen de rol op van 'Managing Authority' in de vorm van een *ECOC 2030 BE Committee*. In dit comité ligt de nadruk op transparantie en neutraliteit vanuit een Single Point of Contact (info@ECOC2030.be) en website www.ECOC2030.be.
- De taken van het *ECOC 2030 BE Committee* zijn de volgende:
  - o Volledig neutraal zijn en de competitie en selectieprocedure voor ECOC correct uitvoeren, volgens de Europese richtlijnen, incl. de informatiebijeenkomsten, de preselectie en selectie en bijbehorende persconferenties;
  - o De oproep tot kandidaatstelling voor ECOC en de procedure hiervoor lanceren;
  - o De rol van aanspreekpunt ('single point of contact') vervullen voor de kandidaat-steden en de Europese Commissie;
  - o Ervoor zorgen dat de kandidaat-steden gedurende het hele competitieproces dezelfde kansen krijgen (een zgn. 'level playing field' garanderen);
  - o Instaan voor de kosten van de organisatie van de procedure, zoals vergaderzalen, communicatie, vertalingen, persevenementen en de kosten van de panelleden van de lidstaat;
  - o Samenwerking met de Europese Commissie in dit project;
  - o De rol van observator vervullen tijdens de selectiegesprekken en eventuele vragen van het panel beantwoorden. Er is geen maximumaantal observatoren namens de Managing Authority;
  - o De rol van observator vervullen tijdens de tussentijdse evaluatiegesprekken nadat de titel is toegewezen.
- De rol van secretariaat en enig aanspreekpunt, die bovenstaande taken in goede banen zal leiden, zal worden opgenomen door het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

Verdeling financiële middelen

Voor de financiële middelen die nodig zijn voor het organiseren van de wedstrijd hanteren we de volgende verdeelsleutel:

- DCJM draagt de kosten van het personeel van het secretariaat in de vorm van personeelsuren.
- De reis- en verblijfkosten van de experts die worden aangesteld vanuit de gemeenschappen worden gedragen door de bevoegde administraties.
- DCJM, AGC en MDG dragen ieder de vertaalkosten en communicatiekosten (bv. van websiteteksten, persberichten en andere officiële communicatie) in de eigen regionalen.
- Alle overige kosten worden gelijk verdeeld onder de Vlaamse en Franse Gemeenschap, met name de kosten voor het organiseren van de communicatie en de events.

De benodigde middelen voor het organiseren van de wedstrijd zijn voorzien.

De finale uitwerking van de uitgangspunten van de governance en intra-Belgische samenwerking voor de uitvoering van de ECOC-procedure werden opgenomen in de nota aan het Overlegcomité in bijlage 1. Van zodra de drie Gemeenschappen akte hebben genomen van deze nota, zal deze worden voorgelegd aan het Overlegcomité.

De uitwerking van de praktische afspraken tussen de drie Gemeenschappen alsook een financiële verdeelsleutel werden opgenomen in het protocol in bijlage 2.

3. HET VERDERE TRAJECT

De vooropgestelde timing voor het verdere traject is als volgt:

Q3 - 2023

- Start van het governancemodel in de praktijk door zowel het ECOC 2030 BE Committee als het secretariaat;
- Start van de werkzaamheden voor het organiseren van de wedstrijd;
- Start van de communicatie richting de steden vanuit de rol van secretariaat van het ECOC 2030 BE Committee onder de neutrale vlag van www.ECOC2030.be;

Q4 - 2023

- Lancering van de oproep aan de steden (medio oktober 2023);
- Organisatie van de informatievergadering voor de deelnemende steden (december 2023);

Q4 - 2024

- Organisatie van de preselectie alsook de afsluitende persconferentie (eind oktober 2024);

Q3 - 2025

- De finale selectie zou volgens bovenstaand ritme plaatsvinden in de zomer/najaar van 2025 en wordt afgerond met het bekendmaken van de titelhouder op de afsluitende persconferentie;

Q4 - 2025

- De officiële toekenning van de titel is voorzien ten laatste eind 2025.

Bij het uitzetten van de timing dienen we rekening te houden met o.m.:

- Het Belgisch voorzitterschap van de Europese Raad in de eerste helft van 2024;
- De regionale en lokale verkiezingen resp. 9 juni en 13 oktober 2024;
- De vooropgestelde richtlijnen en roadmap van de Europese Commissie voor ECOC 2030;
- De timing van de andere twee deelnemende landen, waarover de vaste jury zijn tijd dient te verdelen.

De verschillende stappen zullen gedocumenteerd en gecommuniceerd worden vanuit mijn administratie, die de rol van secretariaat opneemt, onder de titel www.ECOC2030.be, en via het contactadres info@ecoc.be

Jan Jambon

De Vlaamse minister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management